Inhoudsopgave

1. INLEIDING **2**
1.1 Collegeprogramma 2
1.2 Doel van het kader op samenwerking 2

2. ONTWIKKELINGEN IN SAMENWERKING **3**
2.1 Samenwerkingsagenda met gemeenten en regio's 3
2.2 Samenhang met andere ontwikkelingen 3

3. MODEL VOOR SAMENWERKING **5**

4. KADER VOOR SAMENWERKING **7**
4.1 Uitgangspunten voor samenwerking 7
4.2 Handreikingen voor samenwerking 9
4.3 Intergemeentelijke samenwerking 11

5. VERVOLGSTAPPEN **12**

BIJLAGEN **13**
Vormen van samenwerking 14
Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden 17

1. Inleiding

Samenwerken; een term die de afgelopen jaren veelvuldig wordt gebruikt binnen de overheid. Dit is begrijpelijk, aangezien de complexe vraagstukken waar overheden voor staan niet door één partij kunnen worden opgelost. Samenwerken is in dergelijke gevallen vaak een geschikte manier om tot een oplossing te komen. Ook de provincie Utrecht werkt veel samen. Bij de evaluatie van de samenwerkingsagenda, begin 2009 hebben Provinciale Staten gevraagd om een visie op samenwerken. In deze notitie is die visie neergelegd. Daarnaast is er behoefte aan een heldere rol en werkwijze van de provincie ten opzichte van gemeentelijke samenwerkingsverbanden. Ook hier wordt in deze notitie aan tegemoet gekomen.

1.1 Collegeprogramma

Het collegeprogramma heeft de ondertitel ‘Samen maken wij Utrecht mooier’ meegekregen. Het college van GS heeft zich bij het opstellen van het collegeprogramma laten leiden door het uitgangspunt uit het coalitieakkoord ‘Slagvaardig samen werken aan kwaliteit en duurzaamheid’. Wij hebben onze partners nodig om Utrecht mooier te maken. Het collegeprogramma zegt hierover: “Daarbij kan het gaan om partijen die financiële steun nodig hebben, expertise met de provincie willen delen, ondersteuning vragen in uitvoeringsprojecten of die hun belangen in politiek Den Haag willen bepleiten en daarbij steun vragen. Daarom besteden wij veel aandacht aan het opbouwen en bestendigen van vruchtbare relaties met onze partners.”

Specifiek over samenwerken met gemeenten is in het collegeprogramma opgenomen: “De provincie Utrecht komt vaak in beeld op het moment dat problemen opdoemen die te groot zijn voor een gemeente om zelfstandig aan te pakken. Steeds vaker krijgen we te maken met dergelijke situaties. Wij voelen ons verantwoordelijk voor de kwaliteit van het bestuur in ons gebied en voor een goed samenspel met de betrokken partners (*good governance*). Daarvoor zijn sterke gemeenten nodig. De voortgaande decentralisatie van publieke taken leidt ertoe dat steeds hogere eisen worden gesteld aan het vermogen van lokale overheden om deze taken adequaat te vervullen. Wij gaan daarom met de gemeenten en, waar dat relevant is, met groepen van gemeenten een samenwerkingsagenda opstellen waarin ruimte is voor maatwerk en waarin de deelname van de provincie een duidelijke meerwaarde heeft.”

1.2 Doel van het kader op samenwerking

Het doel van het kader voor samenwerking is om een helder kader te bieden aan de provincie Utrecht en haar bestuurlijke en maatschappelijke partners, waarbinnen afspraken over samenwerking gemaakt kunnen worden. Samenwerking is één van de instrumenten die gehanteerd kan worden om maatschappelijke opgaven op te pakken, maar nooit een doel op zich. Het kader geeft inzicht in de rollen en verantwoordelijkheden van de provincie en die van haar partners. Vanuit dit vertrekpunt wordt inzichtelijk of en hoe samenwerking vorm kan krijgen en welke instrumenten daarvoor beschikbaar zijn. Het streven is om te komen tot een beslisboom die het besluitvormingsproces over samenwerking faciliteert en inzichtelijker maakt.

2. Ontwikkelingen in samenwerking

2.1 Samenwerkingsagenda met gemeenten en regio's

In het collegeprogramma staat de ambitie vermeld om samenwerkingsagenda's op te stellen. "Opereren als één overheid; de krachten bundelen bij complexe of kansrijke situaties: kortom sámen werken aan een mooier Utrecht: dat zijn voor ons redenen geweest om een nieuw instrument te ontwikkelen: een samenwerkingsagenda met Utrechtse gemeenten. Agenda's waarin ruimte is voor maatwerk per gemeente en waarin de deelname van de provincie een duidelijke meerwaarde heeft. Die dynamisch van aard zijn en een nieuwe start in onze relaties markeren."

Met deze intentie begonnen wij in 2008 met de Samenwerkingsagenda. We hebben samen met alle gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden de prioriteiten in de samenwerking vastgesteld. Deze prioriteiten hebben we opgenomen in een samenwerkingsagenda met iedere gemeente en samenwerkingsverband afzonderlijk. Op dit moment worden de projecten uitgevoerd en diverse projecten zijn al gereed.

Begin 2009 hebben wij het instrument Samenwerkingsagenda geëvalueerd. Dit hebben wij samen met de gemeenten gedaan. Uit de evaluatie, die is besproken in Provinciale Staten[1], blijkt er consensus te bestaan bij alle in- en externe bevraagden over de volgende punten:

- Samenwerking is en blijft van belang;
  Het grootste winstpunt van de Samenwerkingsagenda is dat er nog nooit zoveel op alle niveaus is samengewerkt tussen provincie en gemeenten. Deze geïntensiveerde band wil iedereen graag behouden. Dit moet dan ook het uitgangspunt zijn voor het vervolg.
- Geen nieuwe projectenlijst;
  De Samenwerkingsagenda bevat op dit moment ca. 190 afspraken, dit zijn grote en kleine projecten. De prioriteit ligt nu op de uitvoering van deze afspraken. Er is nu geen financiële en personele ruimte bij de gemeenten en provincie om nieuwe afspraken te maken.
- Van doelgroepgericht naar vraagstukgericht (thema's);
  Voor de samenwerkingsagenda is per gemeente vastgesteld wat de vraagstukken in hun gebied zijn. Om de financiële middelen meer strategisch in te zetten, moeten in de toekomst eerst de prioritaire maatschappelijke vraagstukken worden geïnventariseerd en daarna worden gekeken naar de samenwerkingspartners.
- Visie op samenwerken als basis voor vervolg.
  De kaders van het Uitvoeringsprogramma waren de kaders waarbinnen de afspraken moesten kunnen worden uitgevoerd. Voor het vervolg is een onderliggende visie op samenwerken van belang.

2.2 Samenhang met andere ontwikkelingen

Binnen de provincie Utrecht wordt gewerkt aan de verbetering van de beleidscyclus en het beleidsplan. Het doel is om alle gremia binnen de provincie (ambtelijke organisatie, GS en PS) op het goede moment en op de juiste wijze hun rol te laten spelen in het beleidsproces. De discussienota Beleidsmonitoring en –evaluatie is hier een weerslag van. Daarnaast wordt er binnen de provincie Utrecht de kerntakendiscussie gevoerd.

Het Samenwerkingskader kan zowel binnen deze verbetering van de beleidscyclus geplaatst worden, als binnen de kerntakendiscussie. Want in beide discussies is het kiezen van rollen en instrumenten

[1] Commissie Bestuur, Europa en Middelen d.d. 2 februari 2009

een onderdeel. De drie genoemde projecten, discussiestuk Samenwerkingskader, Kerntakendiscussie en de discussienota Beleidsmonitoring en -evaluatie grijpen op elkaar in. Op het moment dat deze discussies in een besluitvormende fase komen, kan blijken dat bijstelling nodig is om tot een optimale afstemming te komen.

De wens voor duidelijkheid wat betreft de rollen van de overheid in de verschillende samenwerkingsvormen en de rollen binnen de provincie Utrecht is niet van vandaag. Al in 1996-1997 is er binnen Provinciale Staten een werkgroep gevormd dat een notitie heeft geschreven getiteld Werkafpraken in interactieve beleidsprocessen. Hierin beschrijft de werkgroep werkafspraken die, huns inziens tussen GS en PS gemaakt moeten worden aan het begin van een nieuw beleidsproces. De werkgroep geeft PS ter overweging dat er 'Bij de start van een nieuwe beleidsproces een gedachtewisseling plaats(vindt) tussen gedeputeerde staten en provinciale staten [sic] over de wijze waarop dit proces vorm wordt gegeven.' Daarna wordt er een startnotitie door GS geschreven waarin de volgende onderwerpen staan: Probleemstelling, doel, randvoorwaarden, overzicht van de externe actoren, financiële aspecten, procesbeschrijving en eventuele vraagpunten.
Vervolgens beschrijft de werkgroep het te doorlopen proces, eindigend met de besluitvorming. Hierin toetsen de fracties of het proces op de juiste wijze is gevoerd, GS inhoudelijk binnen de randvoorwaarden zijn gebleven en of het gewenste beleidsdoel is bereikt.

3. Model voor samenwerking

De ontwikkelingen in overheidssamenwerking zijn op verschillende manieren weer te geven. In deze notitie kiezen wij voor een model[2], waarbij de mate van publiek-private samenwerking wordt afgezet tegen de mate van de spreiding van verantwoordelijkheden (bij het oplossen van een vraagstuk). Dit resulteert in vier typen overheidssturing, waarbij de overheid verschillend samenwerkt met partners.

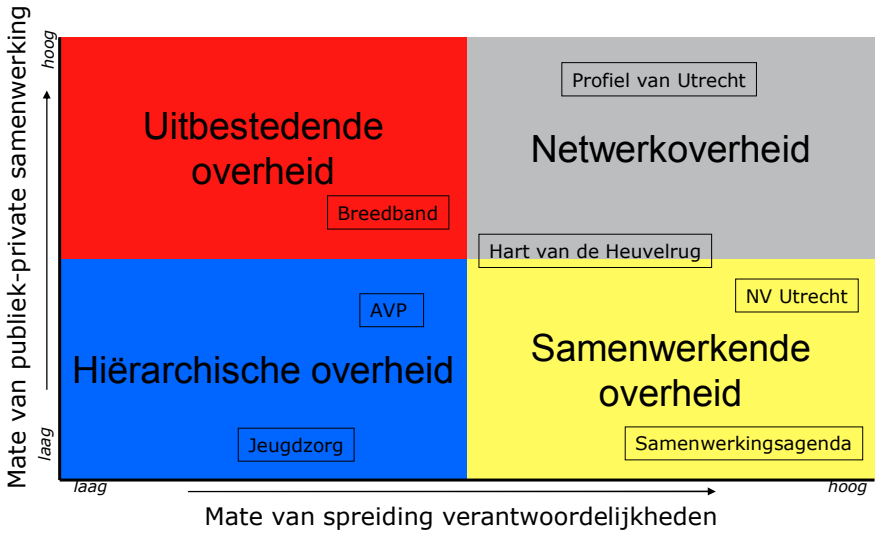

In het schema zijn projecten en programma's gezet ter verduidelijking. De keuze van de projecten en programma's is willekeurig.

Uit bovenstaand schema, dat we hier uitsluitend gebruiken als denkkader, blijkt dat er grofweg vier typen van overheidssturing zijn:

- De hiërarchische overheid, waarbij de overheid de beslisser, (mede)uitvoerder en toezichthouder is. De provincie heeft wettelijke taken en bevoegdheden, is eindverantwoordelijk en houdt toezicht. Er is sprake van verticale sturing. De provincie is voor de uitvoering van haar taken en bevoegdheden niet afhankelijk van andere actoren en beschikt over juridische, financiële of communicatieve instrumenten. De jeugdzorg is hiervan een voorbeeld.
- De uitbestedende overheid, waarbij de overheid de beslisser en opdrachtgever is, maar de uitvoering door anderen wordt gedaan. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van een opgave ligt bij de provincie. De provincie bepaalt wat er gedaan moet worden binnen welke randvoorwaarden. Het project Breedband is een goed voorbeeld, waarbij de provincie heeft actief propageert dat het goed zou zijn als bedrijventerreinen aangesloten zijn op glasvezelkabels. Hierdoor kan de ICT-communicatie versnellen. De overheid heeft hiervoor bedrijven in contact gebracht met aanbieders van Breedband
- De samenwerkende overheid, waarbij de overheid medebeslisser, partner en/of intermediair is. De provincie beslist samen met anderen dat er iets uitgevoerd moet worden. Er is sprake van horizontale sturing. De provincie voert samen met andere actoren uit, of zorgt er, als intermediair voor, dat partijen bijeenkomen om het uit te voeren. De afspraken op de Samenwerkingsagenda

[2] P.J. Linker in Overheidsmanagement: Het sturen van netwerken in ketens. Nr. 11, november 2008

zijn hiervan een goed voorbeeld. De precieze invulling van de afspraken zijn tot stand gekomen door overleg tussen gemeenten en provincie.
- De netwerkoverheid, waarbij de overheid een speler in het netwerk is en/of een intermediair. Dus degene die partijen bijeen kan brengen. De overheid, in dit geval de provincie Utrecht, heeft besloten dat een strategie Utrecht 2040 gewenst is. Echter dit kan ze niet alleen realiseren, dat doet zij samen met verschillende partners uit de provincie. Samen wordt de visie ontwikkeld waarbij de provincie de taak van penvoerder op zich heeft genomen.

Bij de hiërarchische en uitbestedende overheid is er sprake van verticale sturing: de provincie probeert haar doelstellingen te bereiken door neven- of ondergeschikte actoren binnen en buiten de overheid te beïnvloeden. Instrumenten die bij deze vorm van sturing horen zijn wet- en regelgeving, vergunningen, subsidies, contracten, verantwoording en dergelijke.
Bij de samenwerkende en netwerkoverheid is er sprake van horizontale sturing. De provincie probeert maatschappelijke ontwikkelingen te beïnvloeden door relaties aan te gaan, te onderhandelen en te participeren in netwerken. Instrumenten die aansluiten bij deze vorm van sturing zijn convenanten, cofinanciering, programmamanagement en dergelijke.

4. Kader voor samenwerking

Een van de aanbevelingen uit de evaluatie van de Samenwerkingsagenda is het ontwikkelen van een visie op samenwerken. Samenwerking vraagt om een heldere verdeling van taken en verantwoordelijkheden, het maken van goede afspraken over ieders rol en bijdrage en een goede communicatie met elkaar en elkaars achterbannen (politiek en maatschappelijk). Elke keer opnieuw moet een afweging gemaakt worden of betrokkenheid van de provincie nodig en gewenst is.

In dit hoofdstuk wordt een kader voor samenwerken gegeven. Relevant daarbij is de vraag, welke rol wij als provincie innemen in relatie tot samenwerkingsverbanden van gemeenten. Gemeenten werken in verschillende constructies op verschillende onderwerpen samen. Soms doen zij een beroep op de betrokkenheid en ondersteuning van de provincie. Het ontbreekt op dit moment aan een helder afwegingskader voor de ondersteuning van gemeentelijke samenwerkingsverbanden. Ook hiervoor geeft dit document meer duidelijkheid.

4.1 Uitgangspunten voor samenwerking

Onderstaande uitgangspunten worden gehanteerd wanneer de provincie Utrecht een afweging maakt over de deelname aan een samenwerkingsarrangement en bepaalt welke rol de provincie daarbinnen inneemt. Het gaat hier om allerlei vormen van samenwerking met ander overheden, maatschappelijke organisaties en instellingen.

1	**Wij hebben onze partners nodig om Utrecht mooier te maken.**
Betekenis	o Wij onderhouden goede contacten op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau. Dit doen wij bestuurlijk en ambtelijk. o De externe gerichtheid krijgt vorm en inhoud door middel van werkbezoeken, uitwisseling van kennis, onderlinge informatie uitwisseling en samenwerking. Dit stelt ons ook in staat een signalerende, agenderende functie te vervullen. o De functie van accounthouder voor gemeenten is belangrijk als verbindende schakel tussen de provincie Utrecht en de (samenwerkende) gemeenten.

2	**Wij werken samen wanneer dat doelmatig is bij de uitvoering van onze wettelijke taken en/of om onze prioritaire maatschappelijke opgaven te realiseren, zoals die door Provinciale Staten zijn vastgesteld.**
Betekenis	o PS stellen per collegeperiode vast wat de prioritaire maatschappelijke opgaven van de provincie Utrecht zijn. o De prioritaire maatschappelijke opgaven worden bepaald op basis van ontwikkelingen op rijksniveau, maatschappelijke ontwikkelingen binnen de provincie en inbreng van onze partners. Een specifieke vorm hiervan is dat wij bijvoorbeeld gemeenten kunnen ondersteunen bij de implementatie van gedecentraliseerde rijkstaken. o Wij gaan alleen samenwerking aan wanneer dat doelmatig is bij de uitvoering van onze wettelijke taken of wanneer het bijdraagt aan het realiseren van onze prioritaire maatschappelijke opgaven, ook daar waar de provincie geen wettelijke taken heeft (principe van de open huishouding). o Wij beperken ons tot de prioritaire maatschappelijke vraagstukken waarbij betrokkenheid van de provincie toegevoegde waarde heeft ten opzichte van de bijdrage van anderen.

3	**Wij nemen geen taken en verantwoordelijkheden over van andere overheden, (maatschappelijke) organisaties en instellingen.**
Betekenis	o Wij nemen de (inter)gemeentelijke verantwoordelijkheid niet over en pakken geen gemeentelijke taken zelf op, o Wij nemen niet structureel deel aan intergemeentelijke samenwerkings-verbanden. Noch ambtelijk, noch bestuurlijk. o Wij nemen alleen deel aan (inter)gemeentelijke samenwerking, wanneer wij een zichtbare toegevoegde waarde kunnen bieden, ten opzichte van de bijdragen van anderen aan de oplossing van maatschappelijke vraagstukken, o Wanneer een intergemeentelijk samenwerkingsverband een opgave signaleert die de verantwoordelijkheden, bevoegdheden en/of mogelijkheden van dat samenwerkingsverband te boven gaan, kunnen wij een rol spelen in het oppakken van de opgave.

4	**Wij werken samen op basis van heldere afspraken met onze partners**

Betekenis	o Voorafgaand aan de samenwerking wordt een startnotitie voorgelegd aan GS en eventueel PS waarin doel en resultaat van de samenwerking zijn verwoord, de rol van de provincie, financiële gevolgen van samenwerking en de samenwerkingsvorm.
	o Gedeputeerde Staten van Utrecht zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de samenwerking en koppelen periodiek terug aan PS over de voortgang.
	o Wij leggen samenwerkingsafspraken met onze partners vast over:
	  o het beoogde resultaat van de samenwerking;
	  o de verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden;
	  o inzet van mensen en middelen
	  o communicatie met betrokkenen en belanghebbenden.
	o Wanneer de provincie een samenwerking aan gaat voor een integrale en gebiedsgerichte opgave, wordt er een coördinerend portefeuillehouder aangewezen

5	**Wij leren van samenwerking**
Betekenis	o Wij evalueren de samenwerkingsverbanden die wij aangaan. o Wij delen de kennis en ervaringen die wij opdoen met onze partners o Wij bezien bij het aangaan van samenwerking en in elke collegeperiode of de samenwerking (nog) actueel is en voldoende bijdraagt aan de beoogde doelstellingen. Dit voorkomt dat er een grote bestuurlijke drukte ontstaat en dat samenwerkingsverbanden blijven voortbestaan die weinig toegevoegde waarde hebben. Hierbij gaat het zowel om samenwerkingsverbanden waartoe wij het initiatief nemen als samenwerkingsverbanden waartoe andere partijen het initiatief nemen en waarin wij (beoogd) partner zijn

4.2 Handreikingen voor samenwerking

Bij het aangaan en vormgeven van samenwerking is het van belang de rol van de provincie in de samenwerking goed te definiëren. Is de provincie sturend en bepalend of is de provincie één van de actoren die nodig is voor het realiseren van een maatschappelijke opgave of uitvoering van een taak? De rol van de provincie bepaalt mede de instrumenten die kunnen worden ingezet bij samenwerking. Onderstaand wordt per type overheidssturing zoals gepresenteerd in hoofdstuk 3 ingegaan op de rol en positie van de provincie, het instrumentarium en aandachtspunten bij het aangaan van samenwerking.

Provincie als hiërarchische overheid	
Verantwoordelijkheden en bevoegdheden	De provincie heeft veelal een wettelijke taak en daaraan gekoppelde verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De provincie stelt vast binnen welke kaders en randvoorwaarden de uitvoering moet plaatsvinden en maakt prestatie-afspraken met samenwerkingspartners. De provincie legt verantwoording af over de effectiviteit en efficiency van de taakuitvoering.
Rol PS	PS stellen de beleidskaders vast, stellen waar nodig budgetten beschikbaar en controleren of de taak binnen de gestelde kaders en randvoorwaarden is uitgevoerd.
Rol GS	GS zijn verantwoordelijk voor de (aansturing van de) uitvoering
Rol partner	Binnen de provinciale kaders voeren de partners hun taken uit. Zij leggen hierover verantwoording af aan GS.
Instrumentarium	Normstelling, financiering, toezicht, prestatie-afspraken vastgelegd in bijvoorbeeld een (bestuurs)overeenkomst, agenda of programma
Aandachtspunten	Ook voor het realiseren van onze wettelijke taken zijn we soms afhankelijk van onze maatschappelijke partners. Dit vraagt om heldere en gedragen doelstellingen en een duidelijke taakverdeling.

Provincie als uitbestedende overheid	
Verantwoordelijkheden en bevoegdheden	De provincie heeft veelal een wettelijke taak en daaraan gekoppelde verantwoordelijkheden en bevoegdheden. De provincie stelt vast binnen welke kaders en randvoorwaarden de uitvoering moet plaatsvinden en maakt prestatie-afspraken met samenwerkingspartners. De provincie legt verantwoording af over de effectiviteit en efficiency van de taakuitvoering. Met name uitvoerende taken komen in aanmerking voor uitbesteding.
Rol PS	PS stellen de beleidskaders vast, stellen waar nodig budgetten beschikbaar en controleren of de taak binnen de gestelde kaders en randvoorwaarden is uitgevoerd.
Rol GS	GS maken de afweging tussen uitvoering in eigen huis of uitbesteding. Redenen voor uitbesteding kunnen zijn dat in eigen huis onvoldoende kennis en expertise beschikbaar is of dat uitbesteding efficiencyvoordelen biedt. GS zijn opdrachtgever en verantwoordelijk voor de (aansturing van de) uitvoering.
Rol partner	Binnen de provinciale kaders voeren de partners hun taken uit. Zij zijn opdrachtnemer en leggen verantwoording af aan GS.
Instrumentarium	Contract, normstelling, financiering, toezicht, prestatie-afspraken

Aandachtspunten	Uitbesteding vraagt om een heldere definiëring van de te bereiken doelen en prestatie-indicatoren. Dat betekent dat er binnen de provincie voldoende kennis aanwezig moet zijn om de kaderstellende en controlerende rol goed uit te kunnen voeren.

Provincie als samenwerkende overheid	
Verantwoordelijkheden en bevoegdheden	De provincie en één of meerdere partners hebben een gedeeld belang of doel. Partijen hebben elkaar nodig om hun doelen te realiseren. Gezamenlijk wordt vastgelegd tot welk resultaat de samenwerking moet leiden, welke bijdrage de partners daaraan leveren (mensen, middelen) en op welke wijze besluiten worden genomen.
Rol PS	PS stellen de startnotitie voor samenwerking vast, stellen waar nodig budgetten beschikbaar en controleren of de provincie de taak binnen de gestelde kaders en randvoorwaarden heeft uitgevoerd.
Rol GS	GS bepalen of deelname aan de samenwerking meerwaarde heeft en maken met samenwerkingspartners afspraken over doel van de samenwerking, rolverdeling tussen de partners, besluitvorming en inzet van mensen en middelen.
Rol partner	Partners dragen bij aan de samenwerking vanuit hun eigen verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mogelijkheden en positie. Provincie en partners delen de verantwoordelijkheid voor het bereiken van de vooraf bepaalde doelstellingen.
Instrumentarium	Convenant, project- of programmamanagement, delen van kennis en ervaring, gemeenschappelijke regeling.
Aandachtspunten	Er is sprake van een onderlinge afhankelijkheid van de samenwerkingspartners en veelal verschillen het belang, de macht, invloed en urgentie die de partners.

Provincie als netwerkoverheid	
Verantwoordelijkheden en bevoegdheden	De provincie en één of meerdere partners hebben een gedeeld belang of doel. Partijen hebben elkaar nodig om hun doelen te realiseren. De provincie brengt partijen bij elkaar en faciliteert de samenwerking.
Rol PS	PS stellen de startnotitie vast, stellen waar nodig budgetten beschikbaar en controleren of de samenwerking tot de gewenste resultaten leidt.
Rol GS	GS bepalen of deelname aan de samenwerking meerwaarde heeft en maken met samenwerkingspartners afspraken over doel van de samenwerking, rolverdeling tussen de partners, besluitvorming en inzet van mensen en middelen.
Rol partner	Partners dragen bij aan de samenwerking vanuit hun eigen verantwoordelijkheden, bevoegdheden, mogelijkheden en positie. Provincie en partners delen de verantwoordelijkheid voor het bereiken van de vooraf bepaalde doelstellingen.
Instrumentarium	Convenant, project- of programmamanagement, delen van kennis en ervaring.

Aandachtspunten	De invloed van de provincie op het bereiken van resultaten is beperkt omdat het mede afhankelijk is van de inzet van onze partners. Dit moet vooraf helder zijn.

4.3 Intergemeentelijke samenwerking

De Provincie Utrecht wil graag ruimte geven voor intergemeentelijke en regionale samenwerkingsinitiatieven en wil meer duidelijkheid te scheppen over de rol en betrokkenheid en deelname van de provincie in deze intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Deelname van de provincie aan overleggen die niet voldoen aan de uitgangspunten voor samenwerken, zoals genoemd in paragraaf 4.1, zullen worden beëindigd. Concreet betekent dit dat wij niet meer deelnemen aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, omdat die primair de verantwoordelijkheid van gemeenten zijn.

De provincie juicht intergemeentelijke samenwerking toe, wanneer er sprake is van bundeling van krachten, van specialisaties en het vergroten van effectiviteit, waarbij beleid en uitvoering beter op elkaar worden afgestemd. Voorwaarden hierbij zijn dat de samenwerking berust op bestuurskracht en dat er duidelijke afspraken zijn gemaakt over gemeenschappelijke doelen en visies. Transparantie en democratische legitimatie zijn aandachtspunten bij het vormgeven van samenwerking. Het moet voor betrokkenen (inwoners, organisaties) duidelijk zijn waar de uitvoering van een taak is neergelegd. Gemeenteraden moeten in staat zijn kaders te stellen en het samenwerkingsverband te controleren. Bij intergemeentelijke en interregionale samenwerking moet er duidelijkheid zijn over bevoegdheden en verantwoordelijkheden en taken van overheid en andere partijen.

Het spreekt voor zich dat wij geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingen van diverse samenwerkings-verbanden, zoals dit ook is gebeurd in 2009. De provincie wil graag actief betrokken worden bij provinciegrensoverschrijdende intergemeentelijke samenwerking of bij grootschalige provinciegrensoverschrijdende ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld ‘Food Valley’. De provincie hecht hierbij uiteraard aan een goede afstemming met de andere betrokken provincie(s).

Een overzicht van de belangrijkste ontwikkeling bij de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden in 2009, treft u aan in Bijlage II.

5. Vervolgstappen

In de voorgaande hoofdstukken is een theoretisch kader neergelegd. Dit discussiestuk is besproken met een groep (interne) beleidsambtenaren die werken in of met samenwerkingsverbanden. Zij konden zich grotendeels vinden in het theoretische kader maar hebben behoefte aan een concretisering van het stuk. Het samenwerkingskader moet inzicht bieden in de afwegingen die gemaakt moeten worden voordat we samenwerking aangaan en handreikingen bieden voor de vormgeving van samenwerking.

Om te komen tot deze gewenste concretisering kunnen bestaande vormen van samenwerking onderzocht worden. In het onderzoek wordt in kaart gebracht hoe de rol en positie van de provincie in een samenwerkingsvorm zich verhoudt tot instrumenten, structuren en inrichting van een proces om tot resultaten te komen. Wat kunnen we leren van 'best practices', wat zijn kritische succesfactoren? Het streven is om te komen tot een beslisboom die het besluitvormingsproces over samenwerking faciliteert en inzichtelijker maakt.

De concretiseringslag wordt gedaan aan de hand van de evaluatie van een aantal samenwerkingsprojecten die reeds binnen de provincie zijn aangegaan. Te denken valt aan:

- Utrechtse Jeugd Centraal (UJC)
- Randstad Urgent (RU)
- UVVB
- Invoering nWro
- Oostbroek

Uit deze samenwerkingsprojecten worden, middels een analyse, de momenten beschreven waarop een keuze in de vorm van samenwerking wordt gemaakt. Samenwerken is niet statisch, er zijn dan ook momenten waarop de initiële keuze herzien wordt. Die momenten zijn interessant. Waarom moet de samenwerkingsvorm herzien/herijkt worden? Wat zijn de factoren die daaraan ten grondslag liggen. Wie nemen de beslissingen over al dan niet continuering van de samenwerking en bij wie liggen de verantwoordelijkheden?

Op dit moment speelt een aantal ontwikkelingen die raken aan de vormgeving van het Samenwerkingkader. Het gaat hierbij om de notities 'Vliegende brigade' en 'Verbonden partijen', de kerntakendiscussie en het afwegingskader voor gebiedsontwikkeling. Deze ontwikkelingen worden meegenomen in de volgende stap.

Bijlagen

Vormen van samenwerking

Hieronder volgt een korte beschrijving van een aantal instrumenten zoals vormen van samenwerking binnen de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr); publiek-private samenwerking (pps); niet-juridische samenwerkingsvormen; gebiedsgericht werken en projectmatig werken.

Wet gemeenschappelijke regeling (Wgr - publiekrechtelijk)

De Wgr is het belangrijkste instrument voor vrijwillige samenwerking tussen gemeenten onderling en gemeenten en provincie, dus tussen overheden onderling, de publiek-publieke samenwerking. (1)

De Wgr kent vijf verschillende vormen van samenwerking:
1. de lichte gemeenschappelijke regeling (ook wel genoemd regeling zonder meer); geen rechtspersoonlijkheid. In de praktijk vooral gebruikt voor het vastleggen van afspraken op vrijwillige basis. Er worden geen taken of bevoegdheden overgedragen.
2. de centrum-gemeenteconstructie*:* één van de deelnemers oefent voor de andere deelnemers de bevoegdheden uit; geen rechtspersoonlijkheid (behalve de rechtspersoonlijkheid van de centrumgemeente); vooral gebruikt voor de uitvoering van specifieke taken zoals een gezamenlijke dienst bouw- en woningtoezicht.
3. de regeling met een gemeenschappelijk orgaan; geen rechtspersoonlijkheid; taken en bevoegdheden kunnen worden overgedragen. Bijvoorbeeld: Gemeenschappelijke regeling Streekarchivariaat Rijnstreek.
4. de regeling met een openbaar lichaam; meest voorkomende en zware vorm van samenwerking met rechtspersoonlijkheid en daardoor zelfstandig deelname aan het rechtsverkeer. Voorbeeld: Afvalverwijdering Utrecht waaraan vrijwel alle Utrechtse gemeenten deelnemen.
5. de Wgr-plus; in de provincie Utrecht bestaat één plusregio. Het Bestuur Regio Utrecht (BRU) is bij wet ingesteld. In het stedelijk gebied van Utrecht werken negen gemeenten verplicht samen om een antwoord te bieden op de grootstedelijke opgaven in deze regio. De hoofdtaken van het BRU liggen op het terrein van verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening, wonen en economische ontwikkeling.

2. Publiek-private samenwerking (pps)

Publiek-private samenwerking betekent dat de overheid (publieke partij) en het bedrijfsleven (private partij) langdurig samenwerken bij de uitvoering van investeringsprojecten. Denk daarbij aan de aanleg en het beheer van een weg of brug, een spoorlijn of een fietspad, een winkelcentrum of een natuurgebied. Deze niet-vrijblijvende samenwerkingsvorm bevordert een samenhangende aanpak van activiteiten die deels tot het publieke domein en deels tot het private domein behoren. Het samenwerkingsverband kent zowel maatschappelijke als commerciële kenmerken en is gericht op het bereiken van zoveel mogelijk synergie. De betrokken partijen behouden hun eigen identiteit en verantwoordelijkheid.(2)

Pps-samenwerking wordt bij voorkeur ingezet bij integrale projecten: ontwerp, bouw, onderhoud en uitvoering. Vanaf de start van een pps-project moet volstrekt duidelijk zijn hoe de taken en verantwoordelijkheden verdeeld zijn en contractueel worden vastgelegd. Contractmanagement is daarom een essentieel onderdeel van elk pps-project. Het principe 'meer waarde door samen werken' kan leiden tot een betere prijs-kwaliteitverhouding voor de overheid en commercieel interessante projecten voor de markt.

Voordeel van de keuze voor een publiekrechtelijke dan wel privaatrechtelijke overeenkomst is dat de daarin neergelegde afspraken van partijen bindend en afdwingbaar zijn. Deze gerichtheid op in het

leven roepen van rechtsgevolgen bestaat niet bij een derde categorie overeenkomsten die van afspraken tussen overheden in de vorm van convenanten; gentlemen's agreements; bestuursafspraken of -akkoorden. Hierin staan de morele en politieke bindingen centraal.

3. Convenant, niet-juridische overeenkomst voor samenwerking

Het zou te ver voeren alle niet-juridische overeenkomsten te beschrijven. De meest voorkomende, die van het convenant, wordt eruit gelicht. Een convenant is een schriftelijke afspraak tussen een overheid en één of meer wederpartijen (overheid, semi-publieke, of private partij), die (mede) betrekking heeft op de uitoefening van publiekrechtelijke bevoegdheden door bestuursorganen of anderszins gericht is op verwerkelijking van overheidsbeleid..

In een convenant dienen in elk geval bepalingen opgenomen te worden als: de convenantpartijen; de afdwingbaarheid van het convenant; de geschilbeslechting; het boetebeding; de looptijd en verlenging van het convenant; de evaluatie van de uitvoering en werking van het convenant; opzegging van het convenant; en wijziging van het convenant.

Het convenant is vooral geschikt voor concrete, in tijd en qua uitstraling overzienbare onderwerpen. Voor langdurige, structureel ingrijpende afspraken, die ook bevoegdheden en instituties raken is het beter een publiekrechtelijk instrument als de gemeenschappelijke regeling te gebruiken.
Het instrument convenant is juridisch gezien relatief zwak en dient niet te worden gebruikt in situaties waarin publiekrechtelijke instrumenten als regelgeving; vergunningstelsel of financiële prikkels de voorkeur genieten. Daarentegen biedt een convenant een relatieve vormvrijheid waardoor zeer uiteenlopende afspraken flexibel en snel te regelen zijn.

4. Gebiedsgerichte aanpak

Wanneer de opgaven in een gebied erg ingewikkeld zijn of sterk met elkaar samenhangen, dan werkt de provincie samen met andere partijen in het gebied, zoals gemeenten, toeristische en recreatieve ondernemers, het waterschap en diverse belangenorganisaties (natuur en milieu, landbouw etc.). Deze manier van samenwerken staat bekend onder de naam geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak. Er bestaan verschillende instrumenten voor een gebiedsgerichte aanpak, van informeel tot formeel.. Over het algemeen wordt een gebiedsgerichte aanpak gekoppeld aan financiële afspraken. Dat kan gaan van afspraken over de financiering van een individueel project tot een meerjarig investeringsprogramma voor een bepaald gebied.

De strategische doelstellingen kunnen tot uitvoering worden gebracht via een gebiedsgerichte aanpak. De eerste stap is clustering van ambities in termen van bijvoorbeeld 'leefbaar en groen' of profilering van het gebied. Deze clustering of profilering is richtinggevend voor de aanpak. Vervolgens kan geïnventariseerd worden welke concrete maatregelen c.q. projecten nodig zijn en welke partijen betrokken moeten worden bij de uitvoering. In gezamenlijkheid wordt een plan van aanpak gemaakt die uiteindelijk leidt tot een uitvoeringsprogramma.

Het uitvoeringsprogramma is het gezamenlijk kader voor de samenwerking en uitvoering in de regio. Hierin staan de doelstellingen; de afspraken; de uitwerking; en de maatregelen. Monitoring van voortgang en resultaten vindt plaats door het opstellen van jaarprogramma's en voortgangsrapportages.

Een stuurgroep of projectgroep kan het voorbereidende werk doen. Een gebiedscommissie waarin alle partijen vertegenwoordigd zijn, is verantwoordelijk voor de uitvoering. De gebiedsgerichte aanpak kan vastgelegd worden via verschillende samenwerkingsovereenkomsten: die met juridische bindingen om afspraken van partijen bindend en afdwingbaar te maken; dan wel met morele en politieke bindingen in de vorm van een convenant.

5. Projectorganisatie (projectmatige aanpak)

Via een projectmatige aanpak kan een gezamenlijke ambitie bij de kop worden genomen, zoals het opzetten van een regionaal bedrijventerrein. Voor de uitvoering kan een projectorganisatie, een tijdelijk samenwerkingsverband, in het leven worden geroepen. Een projectplan beschrijft de zeven w's: waarom, wat, welke wijze, wie, waarmee, waar en wanneer.

Bij een projectmatige aanpak gaat het om een concreet omschreven eindresultaat; een duidelijk gedefinieerd begin en einde; en gerealiseerd binnen gestelde beperkende randvoorwaarden met één opdrachtgever. Niet een afdeling of een organisatie kan fungeren als opdrachtgever, maar een persoon die rechtstreeks aanspreekbaar is.

Het inrichten van de projectorganisatie kan als volgt: een stuurgroep met de opdrachtgever als voorzitter; een projectmanager die van de opdrachtgever een gedelegeerde verantwoordelijkheid krijgt voor de dagelijks leiding; een projectbureau ter ondersteuning van de uitvoering; een projectgroep met projectmedewerkers en afhankelijk van de omvang van het project of de verschillende aandachtsgebieden, werkgroepen ter uitwerking van specifieke onderdelen. (6)

Strategische doelen kunnen worden uitgevoerd via maatwerkallianties, per project of thema kunnen verschillende partners voor samenwerking worden gekozen. Ook kunnen externe krachten worden ingehuurd voor de uitvoering van bepaalde of specifieke taken.

Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden

Zuidoost Utrecht (ZOU)
De Bestuurlijke Samenwerking Zuidoost Utrecht heef t in 2008 een ontwerp-gebiedsvisie opgesteld en aangeboden aan haar gemeenteraden voor vaststelling. In de ontwerp-gebiedsvisie zijn visie en ambities met betrekking tot de regio Zuidoost Utrecht beschreven, voor de regio als geheel en ook verbijzonderd naar vier onderscheiden thema's:

- volkshuisvesting en Wonen
- economische Zaken en Werkgelegenheid
- toerisme en recreatie
- verkeer & Vervoer, mobiliteit & bereikbaarheid

De ontwerp-gebiedsvisie heeft met haar visies en ambities een strategisch, kaderstellend karakter, bedoeld al leidraad voor bestuurlijk handelen voor de zes tot de regio Zuidoost Utrecht behorende gemeenten. In september 2009 hebben alle gemeenteraden ingestemd met deze Gebiedsvisie Zuidoost Utrecht.
Hierna is men gestart met de voorbereiding voor een uitvoeringsprogramma, waarbij per thema acties worden benoemd. Voor een groot deel zijn dit acties die al in het gemeentelijk beleid zijn ingebed. Gemeenten in Zuidoost Utrecht zijn elk op hun manier bezig met de ontwikkeling van hun deel van Zuidoost Utrecht, op sommige gebieden ook verenigt in samenwerkingsconstructies, zoals een recreatieschap. Voor een deel betreft het nieuwe acties, waar gemeenten gezamenlijk uitvoering aan willen geven, waarvoor nog geen reserveringen zijn getroffen. Daarom is er al gewerkt aan een concept-Meerjaren Actie Programma (MAP). Omdat alle acties niet alle tegelijkertijd kunnen worden uitgevoerd heeft men aan de colleges een prioritering voorgesteld en tevens gevraagd in welke acties men bereid is om te participeren. De uitkomsten hiervan zullen in een later stadium worden vertaald naar een Meerjaren UitvoeringsProgramma (MUP), met de bijbehorende investeringen.
Het Bestuurlijk Platform investeert veel om een optimaal draagvlak bij de betrokken colleges te krijgen voor de uitvoering van de Gebiedsvisie. Het concept-Uitvoeringsprogramma zal door het Bestuurlijk Platform weer ter instemming aan de gemeenteraden worden voorgelegd. Naar verwachting zal dit rond de jaarwisseling het geval zijn.

WERV / Regio Food Valley in oprichting
Najaar 2008 is WERV gestart met een onderzoek over de toekomst van WERV. Sindsdien hebben de ontwikkelingen in het WERV-gebied elkaar in snel tempo opgevolgd. Duidelijk is geworden dat WERV en Regio De Vallei (Gelderland) zich sterk met elkaar verbonden voelen als het gaat over de toekomstige ontwikkelingen in het gebied. Dit wordt veroorzaakt door de sterke ruimtelijke kwaliteiten van het gebied plus de kansen die er voor deze regio zijn. Enerzijds wordt er druk vanuit de Randstad en Almere gevoeld, anderzijds spelen er perspectiefvolle ambities vanuit marktpartijen zoals de FoodValley Ambitie 2020.

- februari 2009 is door presenteert de 'Initiatiefgroep Food Valley', een initiatiefgroep vanuit de marktpartijen, de 'FoodValley Ambitie 2020' gepresenteerd
- maart 2009 heeft WERV in samenwerking met Regio De Vallei 'de Gebiedsagenda Vallei +WERV opgesteld'
- het "Toekomst WERV" onderzoek heeft op 17 juni geleid tot het vaststellen van de 'Strategienota WERV+Barneveld'. Daarin is uitgesproken om te willen samenwerken met het Food Valley-concept als bindende identiteit en deze samenwerking te willen uitbreiden tot een adequate schaalgrootte.
- 23 juni 2009 hebben de colleges van B&W van 8 gemeenten én de regiobesturen WERV en Regio De Vallei uitgesproken een nieuwe organisatie te willen oprichten, waarin WERV en Regio de Vallei zullen samengaan en uitbreiden, genoemd: 'Regio Food Valley in oprichting'. Daarmee wordt er over de provinciegrens heen samengewerkt tussen drie Utrechtse gemeenten (Rhenen, Veenendaal en Renswoude)en vijf Gelderse gemeenten (Ede, Wageningen, Barneveld, Nijkerk en

Scherpenzeel). Een uitgewerkt voorstel hiervoor wordt in december 2009 voorgelegd aan de 8 gemeenteraden
- 8 oktober 2009 heeft de Provincie Utrecht de intentieverklaring Food Valley Ambitie 2020 ondertekend. Deze intentieverklaring is door WERV als één van de vier initiatiefpartners ondertekend

De ontwikkelingen in deze bestuurlijke samenwerking vereisen een goede samenwerking en afstemming vanuit de Provincie Utrecht met de provincie Gelderland. Deze samenwerking verloopt goed. Omdat de gezamenlijke ambitie voor het gebied niet is op te delen in 3 + 5 gemeenten ten behoeve van het overleg met het Rijk, in Landsdeel West respectievelijk Landsdeel Oost voor het MIRT-Programma. zijn er goede afspraken gemaakt met de Provincie Gelderland en WERV. De belangen van de Utrechtse gemeenten, worden in samenspraak met de provincie Gelderland behartigd in het Landsdeel-Oost overleg met het Rijk.

Dit is geheel in lijn met eerdere afspraken met de provincie Gelderland en WERV, waarbij is afgesproken dat de inhoud van de WERV-belangen voorop staat en dat provinciegrens daarin geen belemmering mag vormen én dat men gezamenlijk wil optrekken bij Rijk en EU voor financiële steun voor de WERV belangen.

Regio Amersfoort
Sinds 1969 werkten de gemeenten in de regio Amersfoort al op bestuurlijk niveau met elkaar samen. Speciaal voor deze samenwerking is indertijd het intergemeentelijk samenwerkingsverband Gewest Eemland in het leven geroepen. Na 40 jaar van samenwerken werd het tijd om de balans op te maken. Deze interne bezinning heeft geleid tot een vernieuwde ambitie voor de regio. Voor de bestuurlijke samenwerking is gekozen voor een hele nieuwe opzet, die slagvaardig is en beter past in deze tijd.
In de 'Regio Amersfoort' werken zeven gemeenten (Bunschoten, Baarn, Soest, Leusden, Woudenberg, Eemnes en de stad Amersfoort) aan een gezamenlijke toekomst. Deze samenwerking tussen zeven colleges van B&W is geregeld door middel van het Bestuursconvenant Regio Amersfoort. Het aangaan van dit bestuursconvenant wordt gezien als een bevoegdheid van het college, waarbij de gemeenteraad over de inhoudelijke strategische agenda wordt geconsulteerd en ook het budgetrecht behoudt om de uiteindelijke strategische agenda te realiseren. Het bestuursconvenant staat voor de samenwerking met en tussen gemeenten én voor de behartiging van onze regionale belangen. De bestuurlijke partners in het convenant willen graag samenwerking met andere partners, zoals andere overheden en economische en maatschappelijke partners, zodat netwerkachtige vormen van samenwerking kunnen ontstaan.
De regie en coördinatie van deze samenwerking vindt plaats door het Regio Bureau Amersfoort.
Het doel van het convenant is intensivering van de strategische beleidsmatige samenwerking door:
- het bieden van een overlegstructuur;
- het opstellen, vaststellen en uitvoeren van de strategische agenda voor Amersfoort;
- daar waar gewenst: (door een aantal gemeenten) gezamenlijk oppakken van beleidsthema's.

Uitgangspunt voor deze nieuwe samenwerkingsvorm is om op een hoger schaalniveau te denken en de regio te bezien in een groter verband. Ruimtelijke planvorming vindt immers ook plaats in de driehoek Almere- Utrecht – Amersfoort. En weer een schaalniveau hoger is de Noordvleugel van de Randstad van belang. De regio Amersfoort vormt een scharnierpunt tussen de drukke Randstad en het groene Midden-Nederland, waar meer ruimte is.

Identiteit, ambitie en missie
Regio Amersfoort ziet zich poort van de Randstad en haar regionale identiteit richt zich op twee kernbegrippen:
- een aantrekkelijke leefomgeving met zowel stedelijke dynamiek dichtbij, als rust en ruimte;
- een economisch sterke regio met o.a. grote diensten – en adviessector met een hoogopgeleide beroepsbevolking.

De regio Amersfoort staat voor een geweldige gecombineerde 'rode' en 'groenblauwe' opgave. Er is sprake van een economische structuurverschuiving. De rol in economie van landbouw en industrie en in distributie nemen af, terwijl recreatie en toerisme, zakelijke diensten, creatieve economie en kenniseconomie verder toenemen. Daarmee komt er ook een grotere druk op de kwaliteit van de leefomgeving, terwijl die kwaliteit van de leefomgeving hét onderscheidende kenmerk is. De Regio Amersfoort wil graag investeren in de unieke positie als plek om prettig te wonen en te leven en deze behouden en waar nodig te versterken. Daarnaast wil de regio samenwerken aan een duurzame en stabiele regionale economie, juist in deze tijd van economische onzekerheid.

Strategie en de Regio Agenda Amersfoort
Om de ambities te realiseren zet men in op een flexibele samenwerking tussen de zeven betrokken gemeenten in wisselende coalities. Aangevuld met (buur)gemeenten, andere overheden, het bedrijfsleven en (kennis)instellingen.
Regio Amersfoort richt zich op volgende strategische opgaven:
- een sterke regionale economie
- een bereikbare regio
- een groene (be)leefbare regio
- een sociale regio met voorzieningen
- een regio met ruimte om te wonen.

Inmiddels is er een strategische agenda opgesteld met bijbehorende bestuursopdrachten. Om de slagkracht te vergroten is er voor de eerste tranche (2009-2011) van de Regio Agenda Amersfoort een keuze gemaakt om: te starten met twee beleidsterreinen:
- Regionale Economie (gemeenten Regio Amersfoort, aangevuld met o.a. Barneveld en Nijkerk). De ambitie is om te komen tot een Regionaal Economisch Akkoord.
- Toeristische Regio.

Eind 2009 liggen er dus twee visiedocumenten op het gebied van recreatie en toerisme en regionale economie. Daarnaast wil men de huidige samenwerking continueren op het gebied van:
- Verkeer en vervoer (Verder)
- Ruimte en Wonen (NV Utrecht)

Omdat deze zich afspelen in een groter verband. Het betreft hier voortzetting van bestaand beleid Ruimtelijke Visie Regio Amersfoort én de Pakketstudies.

Samenwerking Utrecht West (SUW)
De Samenwerking Utrecht WEST is in 2009 gestart met een herbezinning van haar samenwerking. Naar aanleiding van een evaluatie van SUW in 2008 is duidelijk geworden dat de samenwerking binnen SUW niet meer voldoet aan de eerder gestelde doelstellingen. Hoewel op een aantal terreinen praktische resultaten zijn geboekt, ontbreekt het aan een gemeenschappelijke ambitie om de samenwerking te laten uitgroeien tot een betekenisvol partnerschap.
Vanaf het begin van haar samenwerking in 2004 was SUW gestart vanuit een gezamenlijke ambitie om herindeling in het gebied onnodig te maken, maar deze bleek niet langer opportuun.
Voor een vernieuwde samenwerking was het nodig om een meer inhoudelijke ambitie te formuleren. Daarbij heeft men vooral gekeken of er in de huidige, gewijzigde omstandigheden, er belangrijke terreinen zijn, die samenwerking vragen, maar nu door de gemeenten te weinig worden opgepakt.

Voor de vernieuwde samenwerking heeft SUW nadrukkelijk gekozen dat bescherming en inrichting van het Groene Hart de kerntaak van het SUW is. Dit betekent nadenken en afstemming over het na te streven perspectief, maar ook over het gemeenschappelijke initiatief om dit te bereiken en te borgen in bijvoorbeeld structuur- en bestemmingsplannen, evenals in het uitvoerende beleid. Deze ruimtelijke inrichtingskant heeft echter ook een belangrijke sociale component. De verspreide gemeenschappen delen dezelfde sociale en economische problematiek op het gebied van voorzieningen in de verschillende kernen, de leefbaarheid, de sociale cohesie en werkgelegenheidsproblematiek.

In juni 2009 heeft het Algemeen Bestuur van SUW besloten dat beide invalshoeken, gekoppeld onder de noemer Groene Hart, het hoofdthema moet zijn voor de vernieuwde SUW-samenwerking.
De centrale doelstelling voor de vernieuwde SUW-samenwerking is drieledig:

Doelstelling deel 1: Het samen ontwikkelen van het landschap zo, dat het stukje Groene Hart in schoonheid en leefbaarheid blijft groeien. Hierbij gaat het om:
- gezamenlijk inrichten van het buitengebied in Utrecht West
- garanderen van bereikbaarheid van de kernen
- coördineren van regionale voorzieningen
- integraal controleren van de woningbouw
- het SUW-gebied van het Groene Hart energieneutraal in 2030

Doelstelling deel 2: Het samen ontwikkelen van een sociaal beleid dat specifiek geschikt is voor het gebied, met zijn verspreide woonkernen, te zorgen dat regionale keten-samenwerking optimaal vorm krijgt. Hierbij wil men zich richten op:
- regionale ketensamenwerking implementeren

Doelstelling deel 3: Het samen oppakken van (gedecentraliseerde) taken, wanneer dit de effectiviteit en efficiëntie verhogen. Dit betreft o.a. :
- ontwikkelen van een overheidsloket
- het inhoudelijke deel van aanbestedingen

Per doelstelling zijn er kernprojecten geformuleerd, die de basis vormen van de samenwerking. Deelname aan deze kernprojecten is niet vrijblijvend, maar het fysieke gebied waarop het kernproject is gericht, kan wel bepalend zijn voor de deelname. Naast de kernprojecten is er nog de mogelijkheid om in het kader van efficiency ook op andere beleidsterreinen samen te (blijven) werken in zogenaamde ‘overige projecten’. De samenwerking in deze overige projecten kan haar huidige, meer vrijblijvende karakter behouden.

Een wijziging van de structuur, van de afspraken die men binnen de gemeenschappelijke regeling had gemaakt, was voor de vernieuwde samenwerking niet nodig. Het middel (de GR) wordt nog steeds als adequaat bevonden en men wil er zo goed mogelijk gebruik van maken. Maar er moeten wel nog afspraken worden gemaakt over randvoorwaarden, die nodig zijn voor het slagen van de samenwerking. Een vernieuwde samenwerking heeft namelijk alleen zin heeft als de individuele gemeenten zich durven committeren aan zaken als het uitwisselen van woningbouwmogelijkheden en daadwerkelijk willen delen van regionale voorzieningen. Het AB is het eens met de kerndoelstelling . Medio oktober wordt duidelijk of de individuele colleges zich hierin kunnen vinden.

Bestuur Regio Utrecht (BRU)
In de samenwerking Regio Utrecht werken negen gemeenten uit de regio samen op basis van een gezamenlijke ambitie op 6 thema’s:
- democratische betrokkenheid
- economische ontwikkeling
- wonen
- groenontwikkeling
- verkeer en infrastructuur
- openbaar vervoer

Het BRU voert deze taken uit op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regeling Plus. Daarin zijn de bevoegdheden op deze terreinen geregeld. Het BRU ontvangt rechtstreeks rijksmiddelen om de doelen te realiseren voor het grootstedelijk gebied.
Deze thema’s vormen de basis voor de regionale agenda 2007 -2010, waaraan doelen zijn gekoppeld: wat men als regionale samenwerking in 2010 met elkaar bereikt wil hebben. De samenhang tussen genoemde thema’s is van groot belang, omdat integratie van beleid één van de kernpunten is van het werk van het BRU. Deze samenhang is vertaald in de belangrijkste beleidsdocumenten zoals:

- Het Regionaal Structuurplan 2005-2015 (RSP) en de daarop gebaseerde Uitvoeringsovereenkomst.
- Het Regionaal Verkeers- en Vervoersplan 2005-2015 (RVVP)
- De Regionaal Economische Ontwikkelings Strategie (REOS)
- De Ontwikkelingsvisie 2015-2030 NV Utrecht en de uitwerking daarvan in gebiedsvergunningen
- De Netwerkanalyse en de daarop volgende Pakketstudie Ring Utrecht
- Netwerk Randstadspoor

Deze stukken vormen de beleidskaders en daarmee tevens de basis voor toedeling van subsidiestromen over de regio. Inmiddels zijn enkele beleidsdocumenten geactualiseerd. In 2008 is er een nieuwe Regionale Economische Ontwikkelingsstrategie vastgesteld, die een visie geeft op de ruimtelijk-economische opgaven waar de regio zich de komende tien jaar voor gesteld ziet. In 2008 is ook het Regionaal Verkeers- en Vervoersplan in 2008 aangepast aan de landelijke Nota Mobiliteit. Omdat de knellende situatie op de Utrechtse woningmarkt om meer regionale samenwerking vraagt, is in maart 2009 een Regionale woonvisie vastgesteld, waarin de stadsregio brede steun vraagt voor het regionale woonbeleid tot 2030.

Bestuurlijke organisatie
In 2008 heeft men gekeken naar mogelijkheden om de democratische betrokkenheid van de raadsleden van de BRU-gemeenten te verbeteren. Daarin is duidelijk geworden dat het Bestuur Regio Utrecht heeft geïnvesteerd in het versterken van de betrokkenheid van de lokale besturen. Dit heeft eraan bijgedragen dat betrokkenen bij gemeenten tevreden zijn over het functioneren. Men wil de lijn voortzetten om raadsleden te blijven betrekken door middel van themabijeenkomsten.
De samenwerking tussen gemeenten is goed.

Wijziging gemeenschappelijke regeling medio 2009
Er was behoefte om actualisatie van de bestaande gemeenschappelijke regeling. Het betreft wijzigingen van vooral technische aard en meestal te maken hebben met doorwerking van inmiddels gewijzigde wetgeving. De wijzing hebben betrekking o.a. op bestuurlijke organisatie, taken en bevoegdheden, het aantal leden in AB en DB, de stemverhouding, aantal vergaderingen, procedure voor strategische meerjarige plannen, commissiestructuur e.d.
In maart 2009 is de interne ambtelijke organisatiestructuur van Bestuur Regio Utrecht veranderd. De BRU-organisatie kent nu zes teams: Strategisch beleid, Regie op uitvoering, OV infrastructuur, OV Exploitatie, Financiën en facilitaire Zaken.

Lange termijn visie voor BRU-gebied
In 2009 is het BRU gestart met de ontwikkeling van een Lange termijn visie voor het BRU-gebied, in samenwerking met belanghebbende instanties. Het gaat vooral om de positionering van de regio Utrecht. In de visie zal het gaan om de sterke punten van de regio en de meerwaarde voor de grotere verbanden als Randstad en Europa. De nadruk zal in de visie worden gelegd op de verdere ontwikkeling van de regio Utrecht als kennisregio van Nederland. De behoefte aan een lange termijn visie is niet gericht op een nieuwe ruimtelijke visie, omdat die ruimtelijke visie al onderdeel is van de ontwikkelingsvisie van de NV Utrecht.

Vanaf 2010 Regionale Agenda Nieuwe Stijl
Momenteel is men druk bezig met de uitvoering van de regionale agenda. Het voert te ver om in deze notitie in te gaan op de stand van zaken per project met daaraan gekoppelde doelen en afspraken. Na de gemeenteraadsverkiezingen van volgend jaar zal de opzet van de Regionale Agenda iets worden gewijzigd ten opzicht van de huidige regionale Agenda. Na de zomer 2010 zal begonnen worden met het opstellen van de Regionale Agenda 2010-2014, zodat het nieuwe regiobestuur naar verwachting in december 2010 de Regionale Agenda nieuwe Stijl zal kunnen vaststellen.